

Paralimpik Sporcuların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Murat ERGİN¹

1- Aksaray Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Aksaray, e-posta: muratergin@aksaray.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-6188-0492>

To cite this article/ Atıf için:

Ergin, M., (2021). Paralimpik Sporcuların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 189-202.

Özet

Bu çalışma paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik sporcuların görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma grubu, Kartopu Örnekleme yöntemi kullanılarak farklı branşlardan 12 paralimpik sporcudan oluşmuştur. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan paralimpik sporcular spor yaparken kişisel ve çevresel sorunlarla karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Kişisel sorunlar; isteksizlik ve maddi yetersizlikler olarak belirlenirken, çevresel sorunlar; ulaşım, spor tesisi, bilgilendirme eksikliği, spor ekipmanı ve işyerinden izin alamama olarak belirlenmiştir. Katılımcılar spor yaparken karşılaştıkları bu engellerin çözümünü; kamu kurumlarının maddi destek sağlaması, spor tesislerinin artırılması, yeni spor ekipman desteğinin verilmesi ve spor ekipmanlarının bakımlarının yapılması, engelli bireyler hakkında toplumun bilgilendirilmesi ve sporcuların işyerlerinden resmi izin alınması için yasal altyapının sağlanması olarak belirtilmiştir. Kamu ve özel kurumların paralimpik sporcuları desteklemesi için politika yapıcılar tarafından gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Paralimpik, Sporcu, Sorun, Görüş

Views of Paralympic Athletes on the Problems They Encounter While Playing Sports

Abstract

This study was conducted to determine the issues faced by paralympic athletes while doing sports and to examine the views of the athletes about the solution of these issues. Semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods, was used in the study. Using the Snowball Sampling method, the study group consisted of 12 paralympic athletes from different branches. Content analysis method was used in the analysis of the obtained data. It has been determined that the paralympic athletes participating in the research encountered personal and environmental problems while doing sports. While personal problems were determined as reluctance and financial inadequacies, environmental problems were determined as transportation, sports facilities, lack of information, sports equipment and not being able to get permission from the workplace. Views of the participants on the solution of the problems they encounter while doing sports; it is stated as providing financial support by public institutions, increasing sports facilities, providing new sports equipment support and maintaining sports equipment, informing the society about disabled individuals and providing the legal infrastructure for obtaining official permission from the workplaces of the athletes. It is thought that it would be beneficial for policy makers to make necessary legal arrangements in order for public and private institutions to support paralympic athletes.

Key Words: Paralympic, Athlete, Problem, Views

GİRİŞ

Bu çalışma paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik sporcuların görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Engelli spor hareketi, İşitme Engelliler Olimpiyatları (Deaflympics), Özel Olimpiyatlar ve Paralimpik olmak üzere üç ana uluslararası hareketten oluşmaktadır. Bu üç hareket, özellikle Paralimpik Oyunlar alanında, fiziksel aktivite, eğitim ve sosyal katılım için fırsatlar sağlayarak, engelliler için insan hakları bilincini teşvik etmeyi ve artırmayı amaçlamaktadır. Paralimpik sporcular rekabetçi sporlara katılmak için; kalıtsal, travma vb. nedenlerin yanı sıra damgalama gibi engellerle de karşı karşıyadırlar. Günümüzde, engelliliğe insan hakları ve eşitlik açısından bakılmakta ve engelli topluluklar kalkınma sürecine dahil edilmektedir.

Tarihsel olarak sporun sadece sağlam vücuda sahip bireyler tarafından yapılabileceği önyargısı bulunmaktadır. Örneğin Anatca (2019) bu önyargıyı *“Tek tip ve homojen bedenler etrafta boy gösterirken “sakatların” kendilerine “normal”lerin dünyasında yer bulabilmeleri oldukça güçtür. Spor dünyası “tam” ve “mükemmel” bedenlerin boy gösterdiği bir arena gibidir. Spor dünyasında hedef daima “genç”, “güzel”, “kaslı” ve “alımlı” bir bedendir. Köleci sistemlerde güçlü ve güzel beden, zayıf ve sakat bedenden daha çok para kazandırması gibi günümüzde de tüm spot ışıkları “sağlam” bedenler üzerindedir”* şeklinde aktarmaktadır. Sporun sadece sağlam vücuda sahip bireyler tarafından yapılması önyargısını kırarak, sporla özel gereksinimli bireylerin hayata tutunması fikri ilk kez Ludwig Guttmann tarafından ortaya atılmıştır. Engelli bireylerde spor, müsabaka ve yarışmalardan ziyade yaralanmayı takiben rehabilitasyonun bir bileşeni olarak tarihin başlangıcından bu yana kullanılmış ve geçen yüzyılda giderek yaygınlaşmıştır. Diğer yandan İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, omurilik yaralanması olan insanların büyük çoğunluğunun, yaralanmalarını takip eden üç yıl içinde öldüğü görülmüştür. Nitekim modern Paralimpik hareketin kurucusu olarak kabul edilen Doktor Ludwig Guttmann, Almanya'da 1930'lu yıllarda, omuriliği kırık bir madenci ile karşılaşmış ve Guttmann danışmanından, bu hastanın genellikle kan sepsisinden veya böbrek yetmezliğinden veya her iki nedenden dolayı iki hafta içinde öleceği için bu tür vakaların zaman kaybı olduğunu öğrenince de şok olmuştur. Ayrıca bu tarihlerde, omurilik yaralanması olan bireyler için diğer önemli sorun ise onların otomatik olarak işe yaramaz ve değersiz bireyler olarak hayatın dışına atan toplumsal tutumların neden olduğu büyük depresyon olmuştur (Brittain, 2016).

1948 yılında (Londra Olimpiyat Oyunlarının açılış tarihi ile aynı günde) İngiltere'de Stoke Mandeville Rehabilitasyon Merkezi'nde Guttmann tarafından engelli sporcular için oyunlar düzenlenmiştir. Oyunlar sadece 16 İngiliz savaş gazisinin (parapleji hastası) katıldığı okçuluk branşında yapılmıştır. Hollandalı savaş gazilerinin 1952 yılında oyunlara katılması ile “Uluslararası Stoke Mandeville Oyunları” başlamıştır (Kalyon, 1997). "Paralimpik" kavramı Stoke Mandeville Oyunlarını tanımlamak için yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Gold ve Gold, 2007).

Engelli bireylerde sporun zirvesi olarak görülen Paralimpik Oyunların etimolojisine bakıldığında “Paralimpik” kelimesinin Yunanca 'yanında' veya 'yanı sıra' anlamına gelen 'para' ve “Olympic” kelimelerinden türediği düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Paralimpik Oyunlar, genellikle “Dünya Oyunları” olarak kabul edilen Olimpiyat Oyunlarına

paralel bir oyunu oluşturur (Gold ve Gold, 2005). Paralimpik Oyunlar özellikle Olimpiyat Oyunları ile karşılaştırıldığında, henüz emekleme aşamasındadır (Gold ve Gold, 2007) fakat 2016 yılında Rio'da 4350 sporcunun yarıştığı Paralimpik Oyunlar şu anda Yaz Olimpiyatları'ndan sonra en büyük ikinci uluslararası spor organizasyonudur. Paralimpik Oyunlar resmi olarak 1960 Roma Olimpiyat Oyunları sonrasında ilk kez düzenlenmiştir (Kalyon, 1997). Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) 1989 yılında kurulmuştur. Ülkemizde Ulusal Paralimpik Komitesi 2002 yılında kurularak IPC'ye üye olmuştur (Konar ve Pepe, 2003). Paralimpik sporcular ampute, beyin felci, zihinsel yetersizlik, “Les Autres” (diğerleri), görme yetersizliği, tekerlekli sandalye olmak üzere altı kategoriye ayrılmıştır (Özdemir ve İlkin, 2019).

Gelişmekte olan ülkelerde Uluslararası Paralimpik Oyunlara katılım gelişmiş ülkelere oranla daha azdır. Gelişmekte olan ülkelerin toplamda %23'ünün Deaflympics, Paralimpik veya Özel Olimpiyat Oyunlarına katılmadıkları görülmektedir (Lauff, 2007). Ayrıca kadın paralimpik sporcuların Paralimpik kış oyunlarına katılımları erkeklere oranla daha düşüktür ve bu oran zamanla azalmaktadır. Ülkemiz Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunlarında 18 branşta 50 kadın ve 58 erkek sporcu olmak üzere 108 sporcu ile temsil edilirken, Paralimpik Oyunlarda 13 branşta 44 kadın ve 43 erkek sporcu olmak üzere toplam 87 sporcu kota almıştır.

Ülkemizde özel gereksinimli bireylerin fiziksel aktivite programlarına katılımlarını engelleyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada engeller; kişisel, sosyal, çevresel ve diğer engeller (ekonomik faktörler; ulaşım ücreti, ekipman ücreti vb.) olarak sınıflandırılmıştır (Ayan ve Ergin, 2017). Ayrıca önyargı ve tutum gibi toplumsal engellerin de bireylerin uyarlanmış sporlara katılmasını engellediği bildirilmiştir (French ve Hainsworth, 2001).

Paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşlerinin incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Mevcut durumun ortaya koyulması ve buradan hareketle Paralimpik sporcularının spor yaparken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, elde edilecek veriler ışığında paralimpik sporcularla ilgili paydaşların iyileştirici çalışmalar yapabilmesi ve bu paydaşlara önerilerde bulunulması araştırmanın gerekçesini oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, doğal ortamlarda, uzun bir süre içinde o ortam hakkında derinlemesine veri toplanmasını içeren bir araştırma şeklidir. Araştırma verileri bireysel görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Bireysel görüşme; bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem (Yıldırım ve Şimşek, 2003) olması sebebiyle araştırmada kullanılmasına karar verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme yaklaşımlarının birlikte kullanıldığı görüşme türüdür. Bu tür görüşmelerde, araştırmacı önceden belirlediği soruları görüşülen kişiye belli bir sırayla sorar ve görüşülen kişinin görüşme sırasında soruları istediği genişlikte cevaplamasına izin verir

(Batu, 2000). Böylece yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla, hem bir nesnellik hem de derinlik sağlanmış olur (Berg, 1998).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu; taekwondo, tekerlekli sandalye basketbolu, yüzme, halter, goalball atletizm ve masa tenisi branşlarından olmak üzere 12 Paralimpik sporcusu oluşturmuştur. Kartopu Örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye Milli Paralimpik Komitesi aracılığı ile çalışma grubuna ulaşılmıştır. Örneklem seçim süreci Türkiye Milli Paralimpik Komitesi üyelerine “Bu konuyla ilgili olarak kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz?” (Miles ve Huberman, 1994: akt. Özkanan ve Erdem, 2015) sorusu sorularak Paralimpik sporculara ulaşılmıştır. Daha sonra ulaşılan kişilerin bir öncekinin referansından ötürü cevaplama sürecinde daha içten ve açık cevaplar vermeleri de beklenmiştir (Özkanan ve Erdem, 2015).

Tablo 1: Araştırmaya katılan sporculara ait tanımlayıcı bilgiler

	Cinsiyet	Yaş	Spor branşı	Eğitim durumu	Engel türü	Engelin oluş zamanı	Sportif Başarı	Sponsor
K1	Erkek	42	Taekwondo	Ön lisans	Bedensel engelli	Sonradan	Türkiye 2.	Yok
K2	Erkek	42	Tekerlekli sandalye basketbolu	Üniversite	Bedensel engelli	Sonradan	-	Yok
K3	Erkek	16	Yüzme	Ortaöğretim	Bedensel engelli	Doğuştan	Türkiye 3.	Yok
K4	Erkek	26	Tekerlekli sandalye basketbolu	Ortaöğretim	Bedensel engelli	Doğuştan	-	Yok
K5	Erkek	24	Tekerlekli Sandalye basketbolu	Ortaöğretim	Bedensel engelli	Doğuştan	Türkiye 2.	Yok
K6	Kadın	21	Halter	Üniversite öğrencisi	Bedensel engelli	Doğuştan	Türkiye 6.	Yok
K7	Kadın	26	Goalball	Üniversite	Görme engelli	Doğuştan	-	Yok
K8	Erkek	22	Masa tenisi	Ortaöğretim	Bedensel engelli	Doğuştan	-	Yok
K9	Kadın	25	Masa tenisi	Ortaokul	Bedensel engelli	Doğuştan	-	Yok
K10	Erkek	20	Yüzme	Üniversite öğrencisi	Bedensel engelli	Sonradan	Türkiye 8.	Yok
K11	Erkek	22	Atletizm	Ortaöğretim	Görme engelli	Doğuştan	-	Yok
K12	Kadın	24	Taekwondo	Ortaöğretim	Bedensel engelli	Doğuştan	-	Yok

Tablo 1’e göre; araştırmaya sekiz erkek, dört kadın olmak üzere toplam on iki paralimpik sporcu katılmıştır. Katılımcıların biri ortaokul, altısı ortaöğretim, ikisi üniversite öğrencisi, biri ön lisans, ikisi üniversite mezunudur. On katılımcı bedensel engelli, iki katılımcı görme engellidir. Katılımcıların dokuzunun engeli doğuştan, üçünün engeli sonradan oluşmuştur. Beş katılımcı ulusal düzeyde sportif başarı kazanmıştır. Hiçbir katılımcının sponsorunun olmadığı saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Görüşme formunun geliştirilmesinde beden eğitimi ve özel eğitim alanlarından dört akademisyenin görüşlerinden yararlanılmıştır. Pilot çalışma olarak görüşme sorularının, kolay anlaşılabilir olması ve açık ifade edilip edilmediğini saptamak için iki paralimpik sporcu ile ön görüşme yapılmıştır. Görüşme soruları daha sonra araştırmacı ve özel gereksinimli

bireylerde spor alanında bir uzman tarafından incelenerek, soruların içeriği ve sırasında bazı değişiklikler yapılarak sorular yeniden düzenlenmiştir. Bu görüşmeler sonrasında araştırmada kullanılacak görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme soruları:

1. Eğitim durumunuz nedir?
2. Yaşınız nedir?
3. Engel türünüz ve şiddeti nedir?
4. Engeliniz ne zaman (doğuştan/sonradan) oluştu?
5. Ulusal ve uluslararası düzeyde sportif başarılarınız nelerdir?
6. Sponsorunuz var mı?
7. Spor yaparken yaşadığınız sorunlar nelerdir?
8. Spor yaparken yaşadığınız sorunların çözümü için önerileriniz nelerdir?
9. Eklemek istediğiniz görüşleriniz varsa lütfen belirtiniz?

Araştırmaya başlamadan önce Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan araştırmanın etik ilkelere uygun olduğu kararı verilmiştir (2021-05-61 protokol numarası). Görüşmeler bireysel olarak çevrimiçi (ZOOM) yapılmış ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

İstatistiksel Analiz

Araştırmacı, araştırmaya katılan sporcuların görüşlerini tümevarım yöntemiyle analiz etmek amacıyla görüşme kayıtlarında hiçbir değişiklik yapmadan word sayfasına aktarmış ve katılımcılar K1, K2, K3, K4..... şeklinde adlandırılmıştır. Elde edilen verilerin tamamı araştırmacı ve alan uzmanı bir akademisyen tarafından içerik analizi yöntemi ile bağımsız olarak analiz edilmiştir. İçerik analizi; birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Araştırmacı ve bir alan uzmanı akademisyen elde edilen verilerin içerik analizini bağımsız olarak yapmışlardır. Araştırmacılar bütün görüşme verilerini kodlamış ve daha sonra temalara ve kategorilere ayırmışlardır. Araştırmacılar kodları, temaları ve kategorileri birlikte incelemişler ve görüş farklılığı olan konularda tartışarak görüş birliğine varmışlar ve daha sonra kodlar, temalar ve kategoriler tekrar düzenlenmiştir. Araştırmaya katılan paralimpik sporculardan üçüne kendi görüşme kayıtlarını incelemeleri ve kayıtların görüşlerini yansıtıp yansıtmadığı sorulmuştur. Katılımcılar görüşme kayıtlarının görüşlerini tümüyle yansıttığını belirtmişlerdir. Rastgele seçilen iki görüşme formu bir akademisyen tarafından incelenerek verilerin eksiksiz bir şekilde yazıya aktarıldığı sonucuna varılmıştır. Katılımcı görüşleri bulgular bölümünde değiştirilmeden direkt alıntı yoluyla aktarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşmeler sonucunda verilen yanıtlarda kişisel ve çevresel olmak üzere iki ana tema belirlenmiştir. Kişisel sorunlar isteksizlik, maddi yetersizlikler olarak belirlenirken, çevresel sorunlar ulaşım, spor tesisleri, bilgilendirme eksikliği, spor ekipmanları ve işyerinden izin alamama olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan tüm sporcular maddi yetersizlikler, ulaşım, spor ekipmanı ve spor tesisi olmak üzere toplam dört kategoriyi spor yaparken karşılaştıkları sorunlar olarak belirtmişlerdir.

Tablo 2. Katılımcıların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kategoriler	N	Katılımcılar											
		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12
Paralimpik Sporcuların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar:													
Kişisel Sorunlar (1. TEMA):													
İsteksizlik	3	+			+						+		
Maddi yetersizlikler	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Çevresel Sorunlar (2. TEMA):													
Ulaşım	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Spor tesisi	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Spor ekipmanı	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bilgilendirme eksikliği	3			+						+		+	
İşyerinden izin alamama	5	+	+		+		+			+			

Paralimpik sporcuların spor yaparken yaşadıkları kişisel sorunlar (1. tema) isteksizlik ve bilgilendirme eksikliği olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 2). Örneğin, K1, spor yaparken karşılaştığı isteksizlik ile ilgili sorunları şu şekilde ifade etmiştir:

“Biz engellilerin ikamet ettiğimiz konutlarımızdan dışarı çıkınca (Özellikle il dışı turnuvalar) yaşadığımız ve yaşayacağımız sıkıntıların korkusu ile spor ve başka sosyal etkinliklere katılmada istegimiz kalmıyor” (K1).

Katılımcıların spor yaparken yaşadıkları maddi yetersizliklerle ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: “Maddi destek zaten yok. Ama futbola trilyonlar yatırıyorlar. Türkiye, Tekerlekli Sandalye Basketbolda 63 takımla Dünyanın en iyi liginin çevirmektedir. Ama maalesef maddi olarak 20 yıldır yerimizde sayıyoruz. Kulüplerimizin birçoğu bu işi bedava yapıyor, gönüllülük esasına dayanıyor”.

K6: “Sorunlarımız öncelikle maddi sorunlardır. Çünkü para olmayınca hiçbir engelli spor yapmaya gelmiyor. Daha sonra manevi destek vb. katkılarda bulunulmalıdır”.

Sporcuların spor yaparken yaşadıkları çevresel sorunlar (2. tema); ulaşım, spor tesisi, tanıtım eksikliği, spor ekipmanı ve işyerinden izin alamama olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 2).

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor yaparken ulaşım ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde;

K1: “Maçlara gidiş geliş sırasında ulaşım sıkıntısı çekiyoruz çünkü engelli sporcuların rahatça binip inebilecekleri servis araçları yok”.

K5: “Sporcular için düzenlenmiş engelli araçları ile uygun servis imkanı olmadığı için ailemin aracı olsa da annem ve babam çalıştığı için antrenmana gidiş geliş sıkıntı oluyor”.

K8: “Maçlara gidiş geliş esnasında engellilere uygun araç olmaması ve her ailenin imkanı olmaması sonucunda bu durum spordan geri kalmamıza sebep oluyor”.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor yaparken spor tesisi ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerine bakıldığında;

K9: “Ülkemizde salon sporu yapmak bir hayli zor, birde bu kesim engelli olunca zorluk üçe katlanıyor”.

K11: “Antrenman yapacağımız spor salonlarının engellilere yönelik tadilatlar yapılmamış ve engellilere yönelik düzenlenmediği için engellilerin antrenman yapılabilirliği çok zor”.

K2: “Spor salonlarının birçoğu engellilere göre uygun değil. Örneğin; soyunma odaları, duşlar, wc ve kapılar çok dar”.

K5: “Spor salonu tahsis sıkıntısından dolayı haftada sadece 2 gün antrenman yapabiliyoruz”.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcular spor yaparken bilgilendirme ile ilgili sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Örneğin; “Televizyonlarda maçlarımız gösterilmiyor. Gazetelerde başarılarımız yazılmıyor. Yani kısacası gözden uzak olunca gönülden de uzak oluyoruz” (K3).

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor yaparken spor ekipmanı ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde;

K9: “Antrenmanlarda kullanmamız gereken spor malzemelerinin teminini sağlayamıyoruz”.

K4: “Elimizdeki mevcut spor malzemeleri ikinci el, tamir ve bakımı yapılmıyor”.

K5: “Spor malzemeleri eksik, örneğin tekerlekli sandalyeler çok eski ve tekerlekli sandalyeler eski olduğu için bakıma ihtiyacı var”.

K6: “Elimizdeki mevcut spor malzemelerinin tamir ve bakımını işin uzmanı biri yapmalı, bu işleri antrenörler yapmamalı”.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcular spor yaparken işyerleri ile ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin;

K1: “Antrenman ve müsabakalara giderken iş yerinden izin alma sıkıntısı yaşıyorum”.

K4: “Spor ve antrenmanlara katılmak için iş yerinden resmi izin alamıyorum, ikili ilişkilerle resmi olmadan izin alıyorum. Bu şekilde antrenman ve müsabakaya gitmek beni tedirgin ediyor”.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik görüşmeler sonucunda verilen yanıtlarda kamu kurumlarının maddi destek sağlaması, spor tesislerinin artırılması, yeni spor ekipman desteğinin verilmesi ve spor ekipmanlarının bakımlarının yapılması, engelli bireyler hakkında toplumun bilgilendirilmesi ve sporcuların işyerlerinden resmi izin alınması için yasal altyapının sağlanması olmak üzere beş ana tema belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların Spor Yaparken Karşılaştıkları Sorunların Çözümüne Yönelik Görüşleri

Kategoriler	n	Katılımcılar											
		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12
Maddi destek	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Spor tesisi	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Spor ekipmanı	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bilgilendirme	3		+			+							+
Resmi izin alma	3				+				+		+		

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların karşılaştıkları sorunların maddi destek ile çözümüne yönelik görüşlerine örnek olarak;

K1: “Beklentimiz öncelikle maddi yardımdır. Hem spor malzemesi, hem maçlara ve antrenmanlara gidiş geliş hem iaa gibi birçok ihtiyacımız parayla halledilebilir”.

K7: “Engellilerin sponsor bulma zorluklarından dolayı devlet imkanlarından daha fazla yararlandırılabilir”.

K2: “Engellilerin yaptığı spor branşlarına futbola harcanan paranın on binde biri aktarılsa ülkemizde birçok engelli spor yapma şansı bulabilir. Çok küçük maddi desteklerle toplumun çok büyük kesimi spor yapabilir”.

K6: “Engellilerin spor yapmaları için desteklenebilmesi önce engellilerin evlerinden ve güvenli alanlarından ayrılabilmelerinin cesaretlendirilebilmeleri için engellilere yönelik maddi destek vb. çalışmaların sadece kanunlarda kalması önlenerek gerçek hayata da tedbirlerin yansıtılarak engellilerin sosyal yaşam ve spora teşvik edilmesi sağlanmalıdır”.

Katılımcıların spor tesisine yönelik çözüm önerileri incelendiğinde;

K1: “Engellilerin yeterince antrenman yapmaları için engellerine uygun salonların kullanıma açılarak gerekli spor aletleri temin edilmeli ve gerekli bakımlar yapılmalıdır”.

K2: “Gençlik Spor Bakanlığında ödenek alınarak salonlarda engellilerin kullanımına uygun özel geniş odalar yapılabilir”.

K5: “Spor salonlarının sayısı artırılarak paralimpik sporcuların antrenman sayısı artırılabilir”.

K11: “Antrenman yapacağımız spor salonlarının engellilere yönelik tadilatları yapılarak, engellilere yönelik düzenlenmeli ve engellilerin daha fazla antrenman yapmaları sağlanmalıdır. Spor salonuna giriş ve çıkış çok önemli engelli sporcu kendi başına salona girip çıkabilmeli”.

Katılımcıların spor ekipmanına yönelik çözüm önerilerine örnek olarak K5 “Eksik spor malzemeleri tamamlanmalı ve spor malzemelerine bakım yapılmalı” görüşünü ifade etmiştir.

Paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların bilgilendirme yoluyla çözüleceğine yönelik görüşleri incelendiğinde:

K12: “Toplumun engel durumlarımıza karşı daha bilinçli ve daha çok ilgisi olunması için gerekli çalışmaların yapılmasının faydalı olacağını düşünüyorum”.

K5: “Engellilerde spor konusu bence Milli Eğitim Bakanlığında ele alınmalı ve engellilerde spor ders olarak hiç olmasa haftada bir gün verilmeli. Ben bu konuyu 20 yıldır her yerde söylüyorum. Çocuklarımızı engelliler konusunda temelden eğitmeliyiz”.

Paralimpik sporcuların spor yaparken resmi izin alamama sorununun çözümüne yönelik ilgili kurumlardan resmi izinlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin: “Spor ve antrenmanlar için iş yerinden resmi izin alabilme imkânı sunulmalı” (K8).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik sporcuların görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan paralimpik sporcular spor yaparken karşılaştıkları sorunlar; kişisel ve çevresel olmak üzere iki ana tema olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışmaya paralel olarak literatürde konu ile ilgili yapılan araştırmalarda paralimpik sporcuların ve özel gereksinimli bireylerin spor yaparken en çok karşılaştıkları engeller; maddi yetersizlikler (Argan, Gürbüz,

Koçak ve Atıcı, 2021; Heo, Lee, Lundberg, McCormick ve Chun, 2008; Jaarsma, Geertzen, Jong, Dijkstra ve Dekker, 2013; Wilson ve Khoo, 2013; World Health Organization [WHO], 2013; Wu ve Williams, 2001), ulaşım (Bragaru, Dekker, Geertzen ve Dijkstra, 2011; Buckworth ve Dishman, 2007; Jaarsma vd., 2013; Kehn ve Kroll, 2009; Mojtahedi ve Katsui, 2018; Rimmer, Rubin ve Braddock, 2000; Stroud, Minahan ve Sabapathy, 2009; Tasiemski, Kennedy, Gardner ve Blaikley, 2004; Wu ve Williams, 2001) ve spor tesisi (Bragaru vd., 2011; Buckworth ve Dishman, 2007; Kehn ve Kroll, 2009; Rimmer vd., 2000; Wilson ve Khoo, 2013) olarak bildirilmiştir.

Bu çalışmaya paralel olarak Argan vd. (2021) tarafından bedensel engelli sporcuların spora katılımlarında karşılaştıkları engellere yönelik deneyimlerini belirlemek için yapılan çalışmada motivasyon eksikliği ve bilgi eksikliği karşılaşılan engeller olarak rapor edilmiştir. McLoughlin, Fecske, Castaneda, Gwin ve Graber (2017) çalışmalarında, elit paralimpik atletlerin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki diğer sporculardan daha az adil davranışa maruz kaldıklarını hissettikleri ifade edilmiştir. Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü (2013) bedensel engelli bireylerin, bilgi için kapsayıcı formatların olmaması nedeniyle tüm vatandaşlık alanlarında engellerle karşılaştıklarını ilan etmiştir (WHO, 2013).

Çalışmada paralimpik sporcular spor yaparken en sık karşılaştıkları engeli maddi yetersizlikler olarak ifade etmişlerdir. Wilson ve Khoo (2013) tarafından yapılan çalışmada da Malezyalı paralimpik sporcuların karşılaştığı engellerin çoğunlukla maddi yetersizliklerden kaynaklandığı bildirilmiştir. Madhushani ve Burnett (2020) tarafından Sri Lanka'da yapılan araştırmada, araştırmaya katılan paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar çalışma bulgularına benzer olarak ekonomik (sponsorluk) olarak belirtilmiştir. Yine Jaarsma vd. (2014b) tarafından yapılan çalışmada, maddi yetersizlik gibi çevresel engellerin, bedensel engeli olan bireyler tarafından karşılaşılan engeller olarak belirtilmiştir. Sadece paralimpik sporcularda değil rekreasyonel düzeyde katılan bedensel engelli bireyler arasında da maddi yetersizliklerin yaygın olduğu belirtilmiştir (French ve Hainsworth, 2001). McLoughlin vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada da, zaman ve maddi yetersizlikler gibi engellerin boş zaman etkinliklerine katılımı önemli ölçüde etkilediği fakat elit düzeyde spor yapan engelli sporcuların daha az bu engellerden etkilendiği öne sürülmüştür. Bunun nedeni, elit sporcuların sponsorluk yoluyla mali yardım alma olasılığının daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Mevcut çalışmada paralimpik sporcuların spor yaparken karşılaştıkları engellerden bir diğeri spor ekipmanı eksikliği ya da yıpranmışlığı olarak belirlenmiştir. McLoughlin vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada, uyarlanmış sporlara katılım için özellikle spor ekipmanlarının maliyetinin önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada tekerlekli sandalyenin başlangıç düzeyinde bile binlerce dolara mal olabileceği ve sporcunun becerileri arttıkça tekerlekli sandalyelerin daha da pahalı hale geldiği ifade edilmiştir. Murphy ve Carbone (2008) ve Madhushani ve Burnett (2020)'in çalışmalarında da spor ekipmanlarının yüksek maliyetinin paralimpik sporcuların spora katılımlarında önemli bir engel olarak görülmektedir. Malezyalı paralimpik sporcuların da çoğunlukla spor ekipmanı yetersizliği yaşadıkları belirtilmiştir (Wilson ve Khoo, 2013). Madhushani ve Burnett (2020) tarafından Sri Lanka'da yapılan araştırmada, araştırmaya katılan paralimpik sporcuların spor tesisi ve spor ekipmanı açısından zorluklarla karşılaştıkları belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcuların tümünün ulaşım ile ilgili sorun yaşadığı saptanmıştır. Gürbüz ve Henderson (2014)'in çalışmasında da engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılım için tesislere ulaşımın önemli olduğu vurgulanmıştır. Argan vd. (2021)'nin çalışmasında, ulaşım zorlukları, erişim engelleri (örneğin; rampa eğimi, kaldırımlar vb.), güvensiz ortamlar, hava koşulları, tasarım eksikliklerini engel olarak bildirilmiştir. Ayrıca McLoughlin vd. (2017)'in çalışmasında, antrenmanlara gidip gelmek zaman ve mesafe açısından da zorluklar yarattığı, programların yeri veya belirli faaliyetlerin uygulanabileceği yerler de zorluklar olarak ortaya konmuştur.

Bu çalışmanın aksine Jaarsma vd. (2014b) tarafından yapılan çalışmada, bedensel engelli sporcularda en sık karşılaşılan kişisel engelin başkalarına bağımlılık, Argan vd. (2021) ise bedensel engelli bireyin engellilik derecesi olduğunu saptamışlardır. Ayrıca Madhushani ve Burnett (2020) tarafından yapılan araştırmada, araştırmaya katılan paralimpik sporcuların karşılaştıkları zorluklar; sosyal (halk ve medya desteğinin yetersizliği, olumsuz tutumdan endişe duyma, kamuoyu ve medya desteğinin yetersizliği) olarak sınıflandırılmıştır.

Konu ile ilgili literatürde yapılan çalışmalarda araştırma bulgularından farklı olarak; aşırı zorlanmaya bağlı yaralanmalar, zaman yetersizliği özel gereksinimli bireylerin spor ya da fiziksel aktiviteye katılımlarını engelleyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sporcular, antrenman ve yarışma sırasında sıklıkla yaralandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca paralimpik sporcuların yoğun programlar ve sürekli vücutlarını zorlamaktan kaynaklanan aşırı zorlanmaya bağlı yaralanmalar veya ağrılar da yaşadıklarını paylaşmışlardır (McLoughlin vd., 2017).

Antrenman yapmak, çalışmak, öğrenci olmak ve sosyalleşmek için zamana sahip olmak, dikkatli bir planlama gerektirir. Sporcu başarılı olmak ve aynı zamanda da hayatın diğer yönlerinde başarı elde edebilmek için erken uyanmak, antrenman yapmak için iyice dinlenmiş olmak, ev ödevlerini yapmak ve yaşlılarıyla sosyal bir yaşam sürdürmek için zamanını etkili bir şekilde yönetmesi gerekir (McLoughlin vd., 2017). Jaarsma vd. (2014a)'nin çalışmasında en sık ifade edilen engel zaman yönetimi olmuştur. Bu durumun tüm sporcuların yoğun antrenman programını iş, okul ve diğer kişisel faktörlerle dengelemek zorunda olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakat görme engelli bireylerde zaman spor yapmak için yaygın bir engel olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından, bedensel engelli bireyler, olumsuz tutumlar, hizmet sunumunun yetersizliği, teknolojilere uygun olmayan erişim, nedeniyle tüm vatandaşlık alanlarında engellerle karşılaştığını rapor edilmiştir (WHO, 2013).

McLeroy, Bibeau, Steckler ve Glanz (1988), fiziksel aktivitenin kısıtlamaları, sosyal-ekolojik modelle açıklamışlar ve akran ve aile düzeyindeki faktörleri (örneğin ulaşım kısıtlamaları, zaman kısıtlamaları), çocuk seviyesindeki faktörleri (örneğin, zayıf motor becerileri, sağlık durumu, davranışsal problemler), toplum seviyesindeki faktörleri (örneğin, programlara erişim, personel ve tesisler) ve kamu politikası ve diğer toplumsal düzeydeki faktörler, fiziksel aktivite katılımını etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir.

Wilson ve Khoo (2013) Malezyalı paralimpik sporcuların hükümetten, kamuoyundan ve medyadan hissettikleri olumsuz tutumun da karşılaştıkları engellerde oldukça önemli bir yere

sahip olduğunu belirtmişlerdir. Argan vd. (2021) politik engelleri (eğitim eksikliği, medya etkisi ve beklentinin karşılanmaması) rapor etmişlerdir. Dünya Sağlık Örgütü (2013) bedensel engelli bireylerin, yetersiz politikalar ve sosyal hayatlarını doğrudan etkileyen kararlara katılım eksikliği nedeniyle tüm vatandaşlık alanlarında engellerle karşılaştıklarını rapor etmiştir (WHO, 2013). Hükümet, halk ve medya tarafından sporcu olarak kendilerine gösterilen olumsuz tutumlardan da endişe duydukları belirtilmiştir (Wilson ve Khoo, 2013).

Crawford ve Stodolska (2008) tarafından Kenyalı paralimpik sporcular üzerinde yapılan çalışmada da engellilere yönelik tutumlar katılımcılar tarafından en fazla belirtilen engellerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Gürkan ve Koçak (2020) tarafından yapılan çalışmada da engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılırken en çok kişiler arası faktörlerden etkilendikleri belirtilmiştir. Engelliler, toplumlarda farklı derecelerde ayrımcılık, dışlanma ve damgalanma yaşayabilmektedir (Smith ve Sparkes, 2012). Argan vd. (2021)'nin çalışmasında, sosyal engeller; görünmezlik algısı, yarım insan, bakışların getirdiği zorluk, negatif damgalama, bilgi eksikliği ve prososyal davranış engelleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan paralimpik sporcular karşılaştıkları sorunları; maddi destek, spor tesisi, spor ekipmanı ve bilgilendirme ile çözüleceğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının atacağı adımlarla spor yaparken karşılaştıkları engellerin ortadan kalkacağını ifade etmişlerdir. Dwyer, Needham, Simpson ve Heeney (2008)'de kamu kaynaklarının artırılmasının engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılımını teşvik etme anlamında önemli bir faktör olduğunu belirtmektedir. Crawford ve Stodolska (2008)'nin, Malezya gibi gelişmekte olan bir ülkede, gelişmiş ülkelere kıyasla zorlukların boyutunun daha büyük olduğu, engelli sporcuların karşılaştıkları zorluklara rağmen, zorlukların spora katılımlarını durdurmasına izin vermedikleri görülmüştür. Sporcuların çoğunun yarışmaya devam etmeye hevesli ve birçoğunun dünya şampiyonu olmayı arzuladığı belirlenmiştir.

Shields, Synnot ve Barr (2012)'in derleme çalışmasında, engelli çocukların fiziksel aktiviteye katılımlarını aile desteği, erişilebilir tesisler ve kalifiye personelle artırılacağı belirtilmiştir. Mattinson, Falkmer, Black ve Girdler (2018) tarafından yapılan çalışmada da özel gereksinimli bireylerin toplum temelli programlara katılımları; para, zaman, malzeme, programlar ve hizmetler, ulaşım ile artırılacağı belirtilmiştir. Bu sonuç mevcut çalışmayı kısmen desteklemektedir.

Çınarlı ve Ersöz (2010)'ün çalışmasında, ülkemizde engelli sporcu sayısı ile engelli birey sayısı arasındaki uçurum ve engelli bireylerin sosyalleşmelerinde sporun rolü göz önüne alındığında sponsorluk bedelinin malzeme olarak verilmesi, engelli sporcuların bulunduğu spor kulüplerine sponsor olan kurumlara vergi indirim gibi düzenlemeler yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak hem uluslararası hem de ulusal alanda paralimpik sporcuların spor yaparken benzer engellerle karşı karşıya kaldıkları ve bu engellerin geçmişten günümüze hala ortadan kaldırılmadığı yapılan araştırmada ve literatür taramasında saptanmıştır. Maddi yetersizlik ve buna bağlı olarak spor tesisi eksikliği ve engellilerin özelliklerine göre uyarlanması, spor ekipmanı ve ulaşım gibi engellerin ortadan kaldırılması için bilgilendirme yoluyla eğitimler verilmesi, paralimpik sporcu havuzunun büyümesi, politika yapımcılarla ve ilgili kurumlarla

işbirliği yapılması faydalı olacaktır. Ayrıca engelli bireylerde sporun gelişimine katkıda bulunmak amacıyla üniversitelerde; öğrencilere yönelik sunum, empati eğitimi ve toplantıların faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Anatca Yılmaz, V. (2019). *Paralimpik Alan'ın Sosyolojik Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Isparta.
- Argan, M., Gürbüz, B., Koçak, F. ve Atıcı, M. (2021). Engelli sporcuların objektifinden spor deneyimini görmek: engelleyici faktörlerin sosyo-ekolojik model perspektifinden analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(2), 75-97.
- Ayan, S. ve Ergin, M. (2017). Özel gereksinimli bireylerin fiziksel aktivite programlarına katılımlarını engelleyen faktörlerin incelenmesi. *Turkish Studies*, 12(25). 150-167.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(24), 35-45.
- Berg, B. L. (1998). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Allyn and Bacon.
- Bragaru, M., Dekker, R., Geertzen, J. H. and Dijkstra, P. U. (2011). Amputees and sports. *Sports Medicine*, 41, 721-740.
- Brittain, I. (2016). *The paralympic games explained*. Second Edition. Londra: Routledge.
- Buckworth, J. and Dishman, R. (2007). Exercise adherence. In G. Tenenbaum. and R. C. Eklund (Eds.) *Handbook of Sport Psychology* (pp. 509-536). Hoboken. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Çınarlı, S. ve Ersöz, G. (2010). Engellilere yönelik spor hizmetlerinin gelişimi açısından sponsorluk ve vergisel düzenlemelere ilişkin öneriler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12), 141-156.
- Crawford, J. L. and Stodolska, M. (2008). Constraints experienced by elite athletes with disabilities in Kenya, with implications for the development of a new hierarchical model of constraints at the societal level. *Journal of Leisure Research*, 40(1), 128-155. <https://doi.org/10.1080/00222216.2008.11950136>
- Dwyer J, Needham L, Simpson J. R. and Heeney E. S. (2008). Parents report intrapersonal, interpersonal, and environmental barriers to supporting healthy eating and physical activity among their preschoolers. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 33(2), 338-346. doi: 10.1139/H07-195
- French, D. and Hainsworth, J. (2001). 'There aren't any buses and the swimming pool is always cold!': Obstacles and opportunities in the provision of sport for disabled people. *Managing Leisure*, 6, 35-49. doi:10.1080/13606710010026359
- Gold, J. R. and Gold, M. M. (2005). *Cities of culture: Staging international festivals and the urban agenda, 1851-2000*. United Kingdom: Aldershot, Ashgate Press.
- Gold, J. R. and Gold, M. M. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133-141. <https://doi.org/10.1177/1466424007077348>
- Gürbüz, B. and Henderson, K. A. (2014). Leisure activity preferences and constraints:

- Perspectives from Turkey. *World Leisure Journal*, 56(4), 300-316. <https://doi.org/10.1080/16078055.2014.958195>
- Gürkan, R. K. and Koçak, F. (2020). Perceived constraints and facilitators of participation in physical activity by individuals with autism spectrum disorders. *Physical Activity Review*, 8(1), 51-63. <https://doi.org/10.16926/par.2020.08.07>
- Heo, J., Lee, Y., Lundberg, N., McCormick, B. and Chun, S. (2008). Adapted sport as serious leisure: Do self-determination, skill level, and leisure constraints matter? *Annual in Therapeutic Recreation*, 16, 31–38.
- Jaarsma, E. A., Dekker, R., Koopmans, S. A., Dijkstra, P. U. and Geertzen, J. H. (2014a). Barriers to and facilitators of sports participation in people with visual impairments. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 31(3), 240-264.
- Jaarsma, E. A., Dijkstra, P. U., Geertzen, J. H. B. and Dekker, R. (2014b). Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24(6), 871–881. <https://doi.org/10.1111/sms.12218>.
- Jaarsma, E. A., Geertzen, J. H., de Jong, R., Dijkstra, P. U. and Dekker, R. (2014). Barriers and facilitators of sports in Dutch Paralympic athletes: An explorative study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24(5), 830-836.
- Kalyon, T. A. (1997). *Özürlülerde spor*. Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Kehn, M. and Kroll, T. (2009). Staying physically active after spinal cord injury: A qualitative exploration of barriers and facilitators to exercise participation. *BMC Public Health*, 9, 168. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-168>
- Konar, N. ve Pepe, K. (2003). Rehabilitasyon–Engelliler sporu ve paralimpikler. *İ.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3)162-166.
- Lauff, J. (2007). *Developing Country Participation in International Disability Sport Competition: A Historical Perspective*, Master thesis, Norwegian School of Sport Science, Oslo.
- Madhushani, A. A. L. and Burnett, C. (2020). Let me win... but if I cannot win, let me be courageous in the attempt’: challenges of Paralympic athletes in Sri Lanka. *Olimpianos-Journal of Olympic Studies*, 4, 113-121.
- Mattinson, S., Falkmer, M., Black, M. H. and Girdler, S. (2018). Participation profiles and the barriers and facilitators that impact on participation of children with Autism Spectrum Disorders living in regional and remote Western Australia. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, 6, 170-182.
- McLeroy, K. R., Bibeau, D., Steckler, A. and Glanz K. (1988). An ecological perspective on health promotion programs. *Health Education Quarterly*, 15, 351-377. doi: 10.1177/109019818801500401
- McLoughlin, G., Fecske, C. W., Castaneda, Y., Gwin, C. and Graber, K. (2017). Sport participation for elite athletes with physical disabilities: Motivations, barriers, and facilitators. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 34(4), 421-441.
- Mojtahedi, M. C. and Katsui, H. (2018). Making the right real! A case study on the implementation of the right to sport for persons with disabilities in Ethiopia. *Sport in Society*, 21(1), 40-49. <https://doi.org/10.1080/17430437.2016.1225898>
- Murphy, N. A. and Carbone, P. S. (2008). Promoting the participation of children with

- disabilities in sports, recreation, and physical activities. *Pediatrics*, 121(5), 1057-1061. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-0566>
- Özdemir, M. ve İlkim, M. (2019). Engellilik ve paralimpik oyunları. M. İlkim ve Ö. Karataş (Eds.) *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar*, Ankara: Akademisyen Kitabevi A.Ş.
- Özkanan, A. ve Erdem, R. (2015). Yönetimde kayırmacı uygulamalar üzerine nitel bir çalışma. *MAKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(4), 7-28.
- Rimmer, J. H., Rubin, S. S. and Braddock, D. (2000). Barriers to exercise in African American women with physical disabilities. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 81, 182-188. [https://doi.org/10.1016/S0003-9993\(00\)90138-2](https://doi.org/10.1016/S0003-9993(00)90138-2)
- Shields, N., Synnot, A. J. and Barr, M. (2012). Perceived barriers and facilitators to physical activity for children with disability: a systematic review. *British Journal of Sports Medicine*, 46, 989-997. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090236>
- Smith, B. and Sparkes, A. C. (2012). Disability, sport and physical activity. A critical review. In N. Watson, A. Roulstone, and C. Thomas (Eds.), *Routledge Handbook of Disability Studies*, London: Routledge
- Stroud, N., Minahan, C. and Sabapathy, S. (2009). The perceived benefits and barriers to exercise participation in persons with multiple sclerosis. *Disability and Rehabilitation*, 31(26), 2216-2222. <https://doi.org/10.3109/09638280902980928>
- Taliaferro, A. R. ve Hammond, L. (2016). "I don't have time": Barriers and facilitators to physical activity for adults with intellectual disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 33, 113-133. <https://doi.org/10.1123/APAQ.2015-0050>
- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P. and Blaikley, R. A. (2004). Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21(4), 364-378. <https://doi.org/10.1123/apaq.21.4.364>
- Wilson, N. C. and Khoo, S. (2013). Benefits and barriers to sports participation for athletes with disabilities: The case of Malaysia. *Disability & Society*, 28(8), 1132-1145. <https://doi.org/10.1080/09687599.2012.758034>
- World Health Organization (2013). World Health Assembly 66, Disability: report by the Secretariat. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/105691> 67.
- Wu, S. K. and Williams, T. (2001). Factors influencing sport participation among athletes with spinal cord injury. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 33, 177-182. PubMed doi:10.1097/00005768-200102000-0D
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.